W dniu 22 października 2019 r. Papież Franciszek listem apostolskim Motu Proprio, opublikowanym 28.10.2019 r., ogłosił zmianę nazwy Archivio Segreto Vaticano na Archivio Apostolico Vaticano. Uzasadnieniem dla zmiany nazwy są zmiany w semantyce dzisiejszych języków, dla których współczesne słowo „tajne" wyraża nieujawnianie i zastrzeżenie dla nielicznych wiedzy w nich zawartej. Tymczasem pojęcie „secretum" oznaczało wyłączenie archiwum, jako papieskiego prywatnego, zastrzeżonego dla papieża. W wieku XVII, kiedy ukuła się nazwa „Archiwum Secretum", na dworach ówczesnych władców powszechnie istniały „tajne archiwa", co oznaczało archiwa prywatne zastrzeżone dla władcy. Jak w swoim liście apostolskim zauważył Papież Franciszek: „Finché perdurò la coscienza dello stretto legame fra la lingua latina e le lingue che da essa discendono, non vi era bisogno di spiegare o addirittura di giustificare tale titolo di Archivum Secretum". (Dopóki trwała świadomość ścisłego związku pomiędzy językiem łacińskim, a językami z niej wyrosłymi, nie było potrzeby wyjaśniać czy wręcz uzasadniać takiej nazwy jak Archivum Secretum. Tłum. autor)
Papież zwrócił uwagę, że archiwum watykańskie wyodrębniło się z „Bibliotheca secreta del Romano Pontefice" (Prywatnej Biblioteki Biskupa Rzymu), w której przechowywano dokumenty i archiwalia papieskie podległe bezpośredniej jurysdykcji papieskiej. Archiwum wydzielono w początku XVII w. i nazywano je „Archivum novum", a potem tylko „Archivum". Termin Archiwum Secretum pojawił się po raz pierwszy w 1646 r.
Na decyzje papieską wpływ miały głosy prałatów, środowiska papieskiego oraz urzędników - archiwistów watykańskich zachęcających do podjęcia takiego kroku.

Omawiany list apostolski zawiera także dyspozycję poszerzenia udostępnianej przez archiwum dokumentacji o okres pontyfikatu Leona XIII tj do 1958 r. dokumentacja obejmująca pontyfikat tego papieża dostępna będzie dla badaczy od 2 marca 2020 r.,(obecnie naukowcy mogą korzystać z archiwów watykańskich do końca pontyfikatu Piusa XI, tj. do lutego 1939 r.). Zapisy na dostęp do nowootwartego zasobu są przyjmowane od 1 października 2019 r.

Więcej:
Lettera Apostolica in forma di Motu Proprio per il cambiamento della denominazione da Archivio Segreto Vaticano ad Archivio Apostolico Vaticano

Adam Baniecki
AP Wrocław Wrocław/Bolesławiec